

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec (przewodniczący)

SSN Oktawian Nawrot (sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

w sprawie ze skargi Ż. Sp. z o.o. w likwidacji

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...] w sprawie o sygn. akt

VI ACa [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 10 lipca 2019 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Dnia 30 maja 2019 r. radca prawny J. J., w imieniu Ż. Sp. z o.o. - w likwidacji z siedzibą w W., w trybie określonym ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst Dz.U. z 2016 r., poz. 1259 ze zm. - dalej jako „ustawa o skardze”), wniósł o:

1) stwierdzenie, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w [...] VI Wydział Cywilny, VI ACa [...], nastąpiło naruszenie prawa Ż. Sp. z o.o. - w likwidacji do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki;

2) przyznanie sumy pieniężnej w wysokości 20.000 (dwadzieścia tysięcy) zł.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że postępowanie apelacyjne prowadzone jest od 20 lipca 2017 r., „co samo w sobie uznać należy za prowadzone dłużej niż jest to konieczne do wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych w sytuacji, gdy zostało odbyte jedynie 1 posiedzenie, a Sąd Apelacyjny odstąpił od przeprowadzenia postępowania dowodowego”. Skarga na przewlekłość postępowania - zgodnie z jej uzasadnieniem - „wynika przede wszystkim z niesporządzenia przez Sąd Apelacyjny uzasadnienia wyroku w sprawie, pomimo, że uzasadnienie zostało złożone przed 4 miesiącami. Podkreślenia wymaga okoliczność, że uzasadnienie wyroku winno zostać sporządzone w terminie dwutygodniowym, a zatem doszło do 8-krotnego przekroczenia terminu. Brak sporządzenia przez Sąd Apelacyjny uzasadnienia wyroku powoduje, że powód nie może wnieść środka zaskarżenia, a sprawa nie może zostać prawomocnie zakończona”. Prowadzenie postępowania powoduje, że Ż. Sp. z o.o. - w likwidacji nie może zostać wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego, co implikuje powstanie po jej stronie kosztów, z tytułu prowadzenia ksiąg rachunkowych, zarządu i najmu w wysokości 7.350 (siedem tysięcy trzysta pięćdziesiąt) zł miesięcznie.

Dodatkowe koszty związane z przedłużaniem się postępowania ponosi wspólnik Ż. Sp. z o.o. - w likwidacji – D. [...] z siedzibą w O., który nie może uzyskać majątku pozostałego po zaspokojeniu wierzycieli skarżącego, a także ponosi zbędne koszty utrzymania, gdyż jego jedynym aktywem są udziały Ż. Sp. z o.o. - w likwidacji i zostałby wykreślony z właściwego rejestru sądowego, o ile byłaby zakończona likwidacja Ż. Sp. z o.o. - w likwidacji.

Na wysokość żądanej na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy o skardze sumy pieniężnej w wysokości 20.000 zł wpływ więc mają: wskazana wyżej szkoda majątkowa (7.350 zł x 3 miesiące, co daje 22.050 zł), szkoda moralna polegająca na naruszeniu dobrego imienia Ż. Sp. z o.o. - w likwidacji wynikająca z utraty zaufania przez wspólnika, a także osób, które w imieniu wspólnika sprawują nadzór nad Ż. Sp. z o.o. - w likwidacji.

W odpowiedzi na skargę Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w [...], zgłosiwszy swój udział w sprawie, wniósł o jej oddalenie. Odnosząc się do zarzutu skarżącego, przekroczenia ośmiokrotnie terminu ustawowego na sporządzenie uzasadnienia,

Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w [...] podkreślił, że opóźnienie wynika z ogromnej ilości pracy i obowiązków służbowych sędziego referenta. Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w [...] przytoczył dane liczbowe świadczące zarówno o efektywności pracy sędziego referenta, jak i jego przeciążenie obowiązkami orzecznymi. Następnie Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w [...] scharakteryzował stan kadrowy i lokalowy Sądu, wpływ spraw i pozostałości spraw do rozpoznania, jak również wynikające z Regulaminu urzędowania sądów powszechnych - Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 2316 ze zm.) zasady ich rozpoznawania. Jednocześnie Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w [...] wskazał, że są to okoliczności, na które nie ma on wpływu. Obowiązkiem prezesa sądu jest bowiem czuwanie na bieżąco nad tym, jak funkcjonuje ustalony w sądzie podział czynności. Do zadań Ministra Sprawiedliwości, w ramach pełnionego nadzoru administracyjnego, należy zaś podejmowanie takich działań, by była zapewniona realizacja celów i zadań w sądownictwie, w tym zapewnienie odpowiedniej obsady kadrowej i środków materialnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania stanowi jeden z instrumentów prawnych umożliwiających urzeczywistnienie przewidzianego w art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm. - dalej jako „Konwencja”) oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.) prawa do rozpoznania sprawy przez sąd w rozsądnym terminie. Konsekwentnie jej celem jest przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, poprzez wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego biegu procesowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2012 r., III SPP 21/12 oraz z dnia 16 stycznia 2018 r., III SPP 60/17), tak jak celem ustawy o skardze było „stworzenie mechanizmu prawnego wymuszającego rozpoznanie sprawy przez sąd” (*vide* uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2005 r., III SPP 113/04 oraz III SPP 115/04). Stosownie do powyższego, zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o skardze sąd może stwierdzić, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania

i, na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze, na żądanie strony lub z urzędu zlecić podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie.

Zważyć należy, że zarówno z przyczyn o charakterze tetycznym, aksjologicznym, jak i logicznym, wskazany publicznoprawny cel ustawy, jak i instytucji skargi na przewlekłość, nie może zostać zrealizowany po prawomocnym zakończeniu postępowania. Swoistym potwierdzeniem, jak i następstwem, powyższego jest treść art. 5 ust. 1 ustawy o skardze, zgodnie z którym skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie. Ponadto, po nowelizacji art. 2 ust. 1 ustawy o skardze dokonanej ustawą z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r., poz. 2103), scharakteryzowany wyżej cel został wpisany w istotę skargi na przewlekłość - strona może ją bowiem wnieść, jeżeli postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych.

Zważyć ponadto należy, że zgodnie z intencją ustawodawcy, wyrażoną w uzasadnieniu do wskazanej wyżej nowelizacji ustawy o skardze, „zgodnie ze standardem strasburskim ocenie podlega sprawność postępowania odnośnie do „zasadności oskarżenia w sprawie karnej” lub „w przedmiocie sporu odnośnie do praw i obowiązków o charakterze cywilnym” (por. art. 6 ust. 1 Konwencji). Z tego względu w proponowanej nowelizacji nie zmienia się zasady odwołującej się do czynności podejmowanych w celu zakończenia postępowania „w sprawie”, co koreluje z proponowanym obowiązkiem oceny sprawności postępowania jako całości, a nie jego poszczególnych fragmentów, faz, etapów, postępowań incydentalnych. Orzecznictwo strasburskie, a w ślad za nim nowelizacja, wiązą bowiem wysokość należnej sumy pieniężnej za przewlekłość z czasem trwania postępowania co do istoty sprawy (niezależnie od sposobu jego zakończenia” (Sejm RP VIII kadencji, druk Nr 851). Również w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony i niekontrowersyjny pozostaje pogląd, że przez „tok postępowania w sprawie”, w kontekście art. 2 ust. 1 i art. 5 ust. 1 ustawy o skardze, rozumieć

należy „postępowanie co do istoty sprawy” (*vide* postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2012 r., KSP 15/12; z dnia 13 listopada 2014 r., III SPP 227/14; z dnia 16 czerwca 2015 r., III SPP 12/15; z dnia 10 stycznia 2017 r., III SPP 65/16; z dnia 16 stycznia 2018 r., III SPP 60/17).

Zgodnie z powyższym przyjąć należy, że wniesienie skargi na przewlekłość poza tokiem postępowania, w szczególności po jego zakończeniu, jest niedopuszczalne i prowadzić musi do odrzucenia tego środka prawnego. Postępowanie w sprawie sądowej pozostaje bowiem w toku, dopóki nie dojdzie do wydania prawomocnego wyroku (*vide* postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2018 r., III SPP 60/17).

W rozpatrywanej sprawie skarga wniesiona została w dniu 30 maja 2019 r., czyli już po zakończeniu postępowania co do istoty sprawy przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. akt VI ACa [...]. Konsekwentnie wniesienie skargi na przewlekłość postępowania było niedopuszczalne i skarga powinna zostać odrzucona.

Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze, orzekł więc jak w sentencji.

a